

Bijlage 1 - interlandelijke adoptie

Kern: Nemen van een besluit in het belang van het kind

I: Dilemma's

a. het belang van het kind op micro- versus macroniveau.

Op microniveau gelden argumenten die sterk pleiten voor interlandelijke adoptie. Een individueel kind waarvoor in het land van herkomst geen gezin beschikbaar is, kan door interlandelijke adoptie wel in een gezinssituatie opgroeien. Tegenover deze voordelen op individueel niveau heeft het adoptiestelsel ook nadelen op macroniveau. Zo kan interlandelijke adoptie een aanbod van kinderen in kindertehuizen creëren. Daarnaast ondermijnt interlandelijke adoptie de volgens het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK) beste oplossing, namelijk opvang in een gezin in de eigen cultuur en het eigen land. Interlandelijke adoptie kan, tenslotte, de opbouw en uitbouw belemmeren van het jeugdbeschermingssysteem in het land van herkomst.

b. selectie van landen: extra waarborgen versus subsidiariteit.

Het risico op misstanden kan worden beperkt door scherpere eisen te stellen aan controleerbare procedures. Gevolg hiervan zal zijn dat bepaalde, veelal armere, herkomstlanden niet aan die scherpere eisen kunnen voldoen. Tegelijkertijd zijn het juist veelal de kinderen uit die armere landen voor wie adoptie op individueel niveau een oplossing kan bieden. De herkomstlanden met betrouwbare instituties en procedures zouden daarentegen beter in staat moeten zijn om opvang in eigen land te verzorgen. Adoptie uit deze herkomstlanden staat op gespannen voet met het subsidiariteitsbeginsel zoals verankerd in het IVRK en het Haags Adoptieverdrag.

c. stelselhervorming versus teruglopende aantallen adopties.

Bij voortzetting van interlandelijke adopties rijst de vraag hoe de voor een stelselherziening benodigde investeringen zich verhouden tot de ontwikkeling van het aantal adopties. Het aantal adopties loopt al jaren terug; in 2019 zijn er 145 kinderen vanuit het buitenland geadopteerd naar Nederland. In 2020 slechts 70, al is dat lage aantal ook beïnvloed door de corona pandemie. Mocht het aantal herkomstlanden worden beperkt, dan zal dit aantal verder afnemen. Tegelijkertijd zijn de noodzakelijke investeringen voor een nieuw systeem in tijd, geld en wetgeving fors.

II: Argumenten voor en tegen

Tegenstanders interlandelijke adoptie – adoptie is niet het beste middel om kinderen te beschermen. Het houdt een systeem van kindertehuizen in stand. Een kind is beter af in eigen land, bij familie.	Voorstanders interlandelijke adoptie – adoptie is een valide middel om kwetsbare kinderen te beschermen voor wie in eigen land geen opvang beschikbaar is. Er zijn genoeg waarborgen voor zorgvuldigheid.
<ul style="list-style-type: none">- Het is niet in zijn algemeenheid zo dat het in Nederland beter is voor het kind.- Bij voorkeur kinderen in landen van herkomst helpen in plaats van interlandelijk adopteren.- Landen van herkomst zouden alternatieven kunnen of moeten kunnen regelen.- Subsidiariteitsbeginsel wordt in de praktijk niet goed nageleefd. Niet overal wordt in een land van herkomst voldoende gekeken naar alternatieven.- Europese landen zouden voor hun kinderen moeten (kunnen) zorgen.	<ul style="list-style-type: none">- Stoppen met interlandelijke adopties zal misstanden in landen van herkomst niet tegengaan. Zeker niet als andere ontvangende landen wel doorgaan met adoptie. Als stoppen wordt verkozen, moet dat samen met die andere landen.- Stoppen levert geen verbetering op van de situatie in de landen van herkomst. In deze landen zitten veel kinderen in kindertehuizen en wordt een klein aantal geadopteerd. Dat staat niet in verhouding tot elkaar. Er kan daarom niet gesproken worden over 'de aanzuigende werking' van adoptie.

<ul style="list-style-type: none"> - Wanneer een land zowel zendend als ontvangend land is, wordt er niet voldaan aan subsidiariteitsbeginsel. - Nederland moet investeren in het jeugdbeschermingsstelsel van de landen van herkomst, zodat adoptie niet nodig is. Daarmee worden (meer) kinderen beter geholpen. - Kinderen komen in tehuizen terecht vanwege interlandelijke adoptie. Heeft te maken met de financiële prikkel. - Interlandelijke adoptie zou gezinsvorming zijn waarbij een kind van arm naar rijk wordt verplaatst en geldstromen van rijk naar arm vloeien. Dit werkt misstanden in de hand. - Interlandelijke adoptie creëert een vraag naar adoptiekinderen. Adoptie is eigenlijk het outsourcen van kinderbescherming. - Elk risico op misstanden moet worden uitgesloten. Het gaat, bij volle adoptie, immers om onomkeerbare beslissingen over mensenlevens. - Er kan discrepantie zitten tussen de papieren procedure en de feitelijke gang van zaken. Dat blijft een zwakte in het systeem. - Heb aandacht voor wat interlandelijke adoptie doet met een mens. Kinderen weghalen uit hun land en cultuur heeft grote impact. Het weghalen van kinderen uit hun land en cultuur valt niet zomaar te repareren, het maakt dat een identiteit kwijtraakt. - Wel veel geld voor weinig kinderen. Kan dit niet beter worden besteed? Investeer meer in de kinderbescherming in herkomstlanden. - Doorgaan met interlandelijke adoptie omdat andere ontvangende landen dat doen is geen valide argument. 	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is/zou het alternatief zijn geweest in het land van herkomst? De risico's voor kinderen die niet geadopteerd worden, moeten ook worden meegewogen bij of er geadopteerd kan worden. Nog niet alle landen kunnen zelf een oplossing bieden voor hun kinderen. Alleen interlandelijke adoptie als er geen alternatieven zijn in herkomstlanden. In het heden is het al zo dat als een land zijn jeugdbeschermingsstel op orde krijgt, adopties uit dat land stoppen. - Kijk naar de positie/voordelen van het individuele kind. Adoptie op persoonlijk niveau is te prefereren boven een kindertehuis en van pleeggezin naar pleeggezin. Voor die kinderen moet adoptie behouden blijven. Kinderen hebben behoefte aan permanentie en structuur, hetgeen niet betekent dat het volle adoptie moet zijn. - Niet adoptie is het laatste redmiddel maar institutionalisering is het laatste redmiddel. Een kind is slechter af als het kind meerdere plaatsingen doormaakt of in een kindertehuis opgroeit. - Onder bepaalde voorwaarden/eisen, per land, hoeft niet (in het geheel) gestopt te worden met interlandelijke adoptie. Er bestaat geen 100% zekerheid dat misstanden zich niet meer voordoen. - Het vertrouwensbeginsel is geen belemmering voor controle. In het Haags Adoptieverdrag heeft het ontvangende land de plicht om adoptie te stoppen als er signalen zijn dat procedures niet in orde zouden zijn. - Oproep om aantal interlandelijke adopties niet leidend te laten zijn bij het maken van een keuze.
---	--

III. Perspectieven

Historisch – Sinds 1998 sluiten (steeds) meer landen zich aan bij het Haags Adoptieverdrag (thans 104 landen). Er komen steeds meer opvangmogelijkheden in landen van herkomst beschikbaar, en de opvatting dat kinderen moeten worden gered en met adoptie altijd wordt 'goedgedaan' is geen gemeengoed meer. Het aantal adopties loopt terug en het aantal herkomstlanden neemt af.

Wetenschappelijk – In landen van herkomst worden er kinderen in kindertehuizen opgevangen. Onderzoek (o.a. in the Lancet) toont aan dat verblijf in kindertehuizen schadelijk kan zijn voor kinderen. Volgens onderzoek van het CBS blijkt dat het grootste deel van geadopteerden te spreken is over de kansen die adoptie hen heeft geboden. Daar staat tegenover dat veel geadopteerden

kampen met adoptiegerelateerde problemen. Uit onderzoek van de RSJ komt naar voren dat interlandelijke adoptie niet het beste middel is om deze kinderen te beschermen. Volgens de RSJ zijn kinderen gebaat bij het opgroeien in de eigen cultuur vlakbij hun biologische ouders en familie en kan het adoptiesysteem de inspanningen voor opvang ondermijnen. De RSJ adviseert de focus te verleggen en om de kinderen te beschermen door het ondersteunen van jeugdbeschermingssystemen in de landen van herkomst. De Kinderombudsman komt tot een vergelijkbaar oordeel. Zij stelt dat interlandelijke adoptie in principe onwenselijk is. Adoptie is het meest definitieve en verstrekkende besluit over de toekomst van een kwetsbaar kind. De inzet zou er op gericht moeten zijn om de kinderen in eigen land te beschermen. Dit vult de Kinderombudsman aan met dat interlandelijke adoptie in individuele, zeer uitzonderlijke, gevallen een maatregel zou kunnen zijn voor kinderen voor wie in het land van herkomst écht geen passende vorm van zorg kan worden gecreëerd.

Internationaal – Nederland is een van de aanjagers van het Haags Adoptieverdrag. Dit verdrag staat in het teken van de samenwerking op het gebied van interlandelijke adoptie. Deelname van Nederland heeft invloed op deze samenwerking. De Secretaris-Generaal van het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie (is gelieerd aan het Haags Adoptieverdrag) beoordeelt het onderzoek van de commissie Joustra als fragmentarisch en kwantitatief niet sterk voor de periode ná 1998. Onder de invloed van het Haags Adoptieverdrag hebben zich de laatste twee decennia positieve ontwikkelingen voorgedaan. De SG oordeelt dat voor de toekomst scherp moet worden gemaakt waar de praktische werking van het Haags Adoptieverdrag kan worden verbeterd en dat de Nederlandse infrastructuur voor het Haags Adoptieverdrag moet worden doorgelicht ter verbetering.

IV: Facts and figures:

- Teruglopend aantal adopties is al langer een trend: 145 in 2019, 70 in 2020, 75 in 2021.
- Aantal landen van herkomst neemt ook af. Ongeveer 15 landen waaruit de afgelopen jaren is geadopteerd. Grootste aantallen adopties uit: Zuid-Afrika, Verenigde Staten, Taiwan, Thailand, Hongarije.
- Door de Centrale autoriteit is een landenanalyse uitgevoerd voor alle landen waarmee Nederland een actieve adoptierelatie heeft (adopties in de periode 2019-2021)
- Vier vergunninghouders (A New Way, Wereldkinderen, Nederlandse Adoptiestichting en Meiling). Er is geen centrale wachtlijst, maar wachtlijsten per vergunninghouder.
- Kosten adoptie verschillen per land en vergunninghouder: Tussen €15.000,- en €55.000,-
- Circa 95% van de opgenomen kinderen heeft special needs: operabele handicaps, blijvende aandoeningen, sociaal belaste achtergronden etc.